MEKTEPKE SHEKEMGI BILIMLENDIRIW MEKEMELERIN BASQARIWDA ZAMANAGO'Y TEXNOLOGIYALARDAN PAYDALANIW

Jumagulova Gulziya Madiyarovna
Qarao'zek rayoni 16-MSHBSH direktori

Annotaciya: *Bul maqalada mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemelerın basqarıwda zamanagóy texnologiyalardan paydalanıwdıń áhmiyeti hám imkaniyatları talqılanadı. Bilimlendiriw procesinde informaciya-kommunikaciya texnologiyaları, elektron basqarıw sistemaları hám sanlı resurslardan paydalanıwdıń nátiyjeli usılları qarap shıǵıladı. Sonday-aq, zamanagóy texnologiyalar basshılar, pedagoglar hám ata-analar arasındaǵı hámkarlıqtı kúsheytiwi, tálim-tárbiya procesin sapa jaǵınan jańa basqıshqa alıp shıǵıwı haqqında pikir júritiledi.*

Gilt sózler: *mektepke shekemgi bilimlendiriw, basqarıw, zamanagóy texnologiyalar, sanlı bilimlendiriw, informaciya sistemaları, innovaciya.*

KIRISIW

XXI ásirde bilimlendiriw sisteması jámiyet rawajlanıwınıń eń áhmiyetli faktorlarınan biri sıpatında qaralmaқta. Atap aytqanda, mektepke shekemgi bilimlendiriw basqıshı balalardıń intellektuallıq, ruwxıy hám fizikalıq rawajlanıwında tiykarǵı tiykar wazıypasın atqaradı. Sol sebepli, mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemelerinde tálim-tárbiya procesin nátiyjeli shólkemlestiriw hám basqarıwdı zaman talapları tiykarında jolǵa qoyıw áhmiyetli máselege aylanǵan.

Búgingi kúnde mámleketimizde mektepke shekemgi bilimlendiriw sistemasın reformalaw hám onı rawajlandırıwǵa úlken itibar qaratılmaqta. Sanlı texnologiyalar, elektron basqarıw sistemaları hám innovaciyalıq baǵdarlamalardı ámeliyatqa engiziw arqalı bilimlendiriwdiń sapası arttırılmaqta. Atap aytqanda, elektron hújjet aylanısı sisteması, onlayn monitoring baǵdarlamaları, pedagogikalıq xızmetти tallaw hám rejelestiriwge xızmet etetuǵın programmalıq qurallar engizilmekte.

Sonı ayrıqsha atap ótiw kerek, mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemelerinde zamanagóy texnologiyalar tek ǵana basqarıw procesin ápiwayılastırıp qoymastan, al balalar tárbiyası hám bilimlendiriwiniń sapasına da tikkeley tásir kórsetedi. Mısalı, interaktiv bilimlendiriw usılları, multimediya qurallarınan paydalanıw, onlayn baylanıs platformaları ata-analar menen hámkarlıqtı bekkemlewge járdem beredi. Usı kózqarastan qaraǵanda, zamanagóy texnologiyalardı basqarıw procesine nátiyjeli engiziw - bilimlendiriw mákemesiniń innovaciyalıq rawajlanıwınıń ajıralmas bólegi esaplanadı.

Zamanagóy texnologiyalardıń basqarıw procesindegi orni

Búgingi kúnde mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemelerin nátiyjeli basqarıw procesinde zamanagóy texnologiyalar ayrıqsha áhmiyetke iye bolmaqta. Aldın hújjet júrgiziw, esap-kitap jumısları, ata-analar menen baylanıs tiykarınan dástúriy usıllar arqalı ámelge

asırılǵan bolsa, házirgi waqıtta bul processler elektron sistemalar arqalı ápiwayılastırılmaqta. Mısalı, elektron hújjet aylanısı baǵdarlamaları basshılardıń waqtın únemleydi, byurokratiyalıq artıqsha processlerdi azaytadı hám maǵlıwmatlardıń qáwipsiz saqlanıwın támiyinleydi.

Sonday-aq, basqarıwda informaciya-kommunikaciya texnologiyalarınan (IKT) paydalanıw arqalı bilimlendiriw procesin aralıqtan baqlap barıw, pedagoglar xızmetin tallaw, ata-analar menen nátiyjeli baylanıs ornatıw imkaniyatı jaratılmaqta. Bul bolsa mákeme xızmetiniń ashıq-aydınlıǵın támiyinlep, isenimdi bekkemleydi.

Bilimlendiriw procesinde sanlı texnologiyalardan paydalanıw

Mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemelerinde zamanagóy texnologiyalar tek ǵana basqarıwdı emes, al tárbiyalıq hám bilimlendiriw processlerın de joqarılatıwǵa xızmet etpekte. Atap aytqanda:

• Multimedialı qurallar járdeminde shınıǵıwlardı qızıqlı hám interaktiv túrde ótkeriw múmkin. Balalarda esıtıw, kórıw hám ámeliy xızmet arqalı bilim alıw imkaniyatı keńeedi.

• Interaktiv taxtalar hám proektorlar sabaq procesin janlandırıp, tárbiyalanıwshılardıń qızıǵıwshılıǵın arttıradı.

• Elektron oyınlar hám bilimlendiriw baǵdarlamaları balanıń dóretiwshilik pikirlewin, ǵárezsiz qarar qabıl etiwin hám oyın arqalı bilim alıwın qollap-quwatlaydı.

Bul processlerde basshılardıń roli áhmiyetli. Sebebi olar pedagogları zamanagóy texnologiyalardı qollanıwǵa xoshametlewi, zárúr úskeneler menen támiyinlewi hám innovaciyalıq jantasıwlardı engiziwi kerek.

Ata-analar menen birgelikte texnologiyalardan paydalanıw

Mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemelerin basqarıwda ata-analar menen turaqlı baylanıs áhmiyetli faktor esaplanadı. Zamanagóy texnologiyalar bul processti nátiyjeli shólkemlestiriwge járdem beredi. Mısalı:

• Telegram yamasa arnawlı mobil qosımshalar arqalı ata-analarǵa perzentleriniń shınıǵıwları, is-ilajlarda qatnasıwı hám rawajlanıw nátiyjeleri haqqında turaqlı xabar jiberiw múmkin.

• Onlayn jıynalıslar hám másláhátlesiwler ata-analardıń waqtın únemleydi hám olardıń belsendi qatnasıwın támiyinleydi.

• Elektron reyting hám esabat beriw sistemaları arqalı balalardıń rawajlanıwı boyınsha ashıq maǵlıwmatlar usınılıwı ata-analarda mákemege bolǵan isenimdi arttıradı.

Zamanagóy texnologiyalardan paydalanıwdıń artıqmashılıqları

Mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemelerin basqarıwda zamanagóy texnologiyalardan paydalanıw tómendegi artıqmashılıqlardı beredi:

• Basqarıw procesiniń nátiyjeligı hám tezligi artadı.

• Hújjet aylanısı hám esabatlar júrgiziliwi sistemalastırıladı.

• Pedagoglardıń jumıs júklemesi jeńillesedi, olar dóretiwshilik xızmetke kóbirek waqıt ajıratadı.

• Bilimlendiriw procesiniń sapa kórsetkishleri artadı, sebebi texnologiyalar balalardıń qızıǵıwshılıǵın arttıradı.

• Ata-analar menen birge islesiw bekkemlenedi, olar tálim-tárbiya procesiniń belsendi qatnasıwshısına aylanadı.

Ámelge asırıwdaǵı mashqalalar hám sheshimler

Hár qanday jańalıq sıyaqlı, zamanagóy texnologiyalardı engiziwde de qıyınshılıqlar bar:

• Ayırım mákemelerde materiallıq-texnikalıq baza jeterli emes.

• Pedagoglardıń texnologiyadan paydalanıw boyınsha kónlikpeleri sheklengen bolıwı múmkin.

• Internet tezligi hám úzliksiz elektr támiyinatı sıyaqlı shólkemlestiriw mashqalaları bar.

Bul mashqalalardı sheshiw ushın tómendegiler áhmiyetli:

• Mámleket tárepinen texnologiyalıq infrastrukturanı jaqsılaw.

• Pedagoglar ushın turaqlı túrde IKT boyınsha qánigeligin arttırıw kursların shólkemlestiriw.

• Innovaciyalıq jantasıwlardı násiyatlaw hám aldıńǵı tájiriybelerdi keń tarqatıw.

JUWMAQ

Mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemelerin basqarıwda zamanagóy texnologiyalardan paydalanıw búgingi dáwir talabı bolıp esaplanadı. Sebebi málimleme-kommunikaciya quralları hám sanlı texnologiyalar járdeminde bilimlendiriw procesin nátiyjeli, sistemalı hám ashıq-aydın shólkemlestiriw imkaniyatı keńeedi. Basshılar, pedagoglar hám ata-analar arasındaǵı birge islesiwdi bekkemlew, balalardıń rawajlanıwın anıq tallaw, esabat hám hújjet jumısların ápiwayılastırıwda bunday texnologiyalar óziniń tikkeley nátiyjesin beredi.

Bárinen burın, zamanagóy texnologiyalar basqarıw procesiniń jedelligin hám nátiyjeliligin arttıradı. Elektron hújjet aylanısı sistemaları, onlayn monitoring baǵdarlamaları basshılarǵa qısqa waqıt ishinde kóplegen maǵlıwmatlardı jıynaw, tallaw hám qarar qabıl etiw imkaniyatın beredi. Bul bolsa dástúriy basqarıw usıllarına qaraǵanda kóbirek nátiyje beredi.

Ekinshiden, pedagoglardıń jumısında texnologiyalardan paydalanıw olardıń dóretiwshilik potencialın rawajlandırıwǵa hám sabaqlardı nátiyjeli shólkemlestiriwge xızmet etedi. Multimedia quralları, interaktiv oyınlar hám sanlı resurslar járdeminde balalardıń bilim alıw procesi qızıqlı, mazmunlı hám nátiyjeli ótedi. Bul bolsa tek bilim dárejesine ǵana emes, al balanıń shaxs sıpatında qáliplesiwine de úlken tásir kórsetedi.

Úshinshiden, ata-analar menen baylanıs procesiniń elektron platformalar arqalı jolǵa qoyılıwı mákemeniń jumısına bolǵan isenimdi arttıradı. Onlayn májilisler, elektron esabat hám xabarlar ata-analardıń waqtın únemleydi, olardı perzent tárbiyası procesiniń belsendi qatnasıwshısına aylandıradı.

Álbette, texnologiyalardı engiziwde ayırım mashqalalar - materiallıq-texnikalıq bazanıń jetispewshiligi, internet tezligi, pedagoglardıń sanlı kónlikpeleriniń sheklengenligi sıyaqlı máseleler bar. Biraq bul mashqalalar basqıshpa-basqısh sheshilse, texnologiyalar bilimlendiriw sistemasına jáne de tereń kirip baradı.

Uliwma alganda, mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemelerinde zamanagóy texnologiyalardan paydalanıw:

• basqariw procesin zaman talapları dárejesine kóteredi;

- pedagoglar ushin qolaylı sharayat jaratadı;
- balalardıń tálim-tárbiyasına unamlı tásir kórsetedi;
- ata-analar menen nátiyjeli birge islesiwdi támiyinleydi.

Solay eken, zamanagóy texnologiyalardı engiziw hám olardan aqılǵa uǵras paydalanıw - tek házirgi kúndegi áhmietli wazıypa emes, al bilimlendiriw sistemasınıń keleshektegi turaqlı rawajlanıwı ushın da áhmietli faktor bolıp esaplanadı.

PAYDALANILG'AN ADEBIYATLAR:

1. Sodiqova, Sh. «Maktabgacha pedagogika». – Toshkent, 2013.
2. Qodirova, F., Toshpulatova, Sh., Azamova, M. «Maktabgacha pedagogika» (o'quv qo'llanma). – Toshkent, 2013.
3. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi markazi. «Maktabgacha ta'lim pedagogikasi». – Toshkent, 2011.